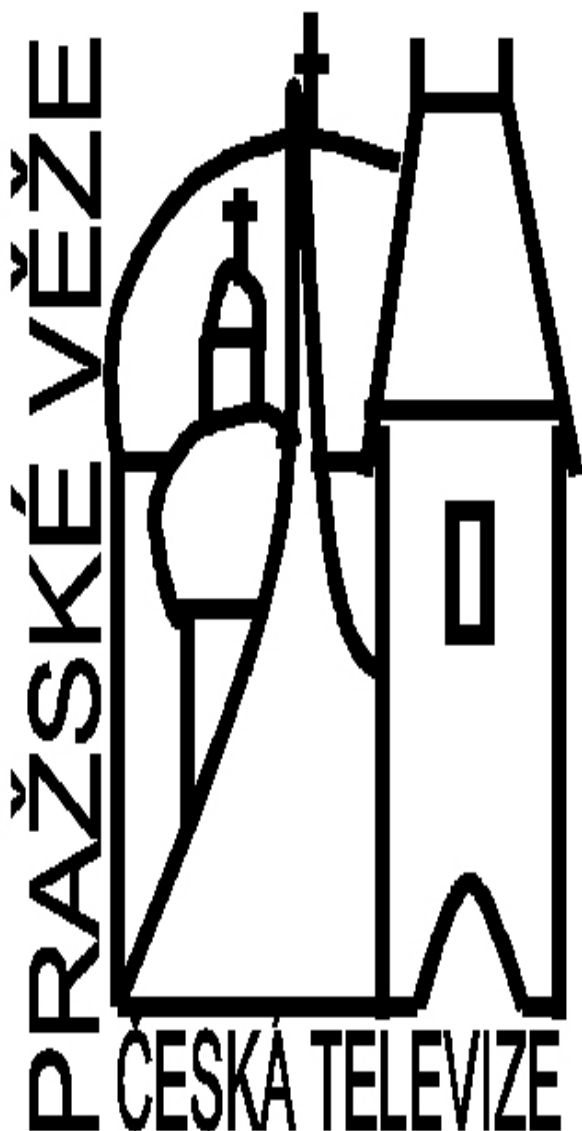

ČESKÁ TELEVIZE

Centrum publicistiky, dokumentaristiky a vzdělávání

Bedřich Ludvík

PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ

16 dílný dokumentární cyklus

DÍL 7. STAROMĚSTSKÁ MOSTECKÁ VĚŽ A OKOLNÍ VĚŽE.

Dramaturg: Milan Vacek

© říjen 2001 až únor 2007

OBRAZ 1
DVĚ PLOŠINY – KOSTEL SV. PROKOPA - ŽIŽKOV

Detail nohou Průvodce. Jdou po dlažbě.
Pak nastoupí do vysokozdvížné plošiny.
Ta začne stoupat...

Průvodce na stoupající plošině na
kameru:

Komentář:

Začíná seriál, který vás uchopí do
náruče, pozvedne k nebesům a už
nikdy vás nenechá klesnout.

Průvodce:

Uchopíme vás a pozvedneme
k vrcholům sta pražských věží.
Vystoupáme za vás tisíce schodů,
prolezeme spousty půd, otevřeme
stovky vikýřů. Na konci toho všeho
vás nabídneme pohledy na Prahu,
matku měst, v dědictví nám danou,
šírou tu Prahu, Prahu jedinou.

OBRAZ 2

OBRAZOVÁ MONTÁŽ + ÚVODNÍ TITULKY

Naprolínané oblety nejružnějších
pražských věží.

Úvodní titulky:

Česká televize
Centrum dokumentaristiky,
publicistiky a vzdělávání
uvádí
dokumentární cyklus
PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ
Průvodce
VIKTOR PREISS
Námět, scénář, hudba, režie:
BEDŘICH LUDVÍK

(ústřední píseň)

*Nad městem jsou věže
Tyčí se nad námi
My žijem při zemi
Věže jsou s hvězdami*

*Ještě že věže jsou
Že nad námi stojí
Pozvednou k nebesům
Ty z nás kdo se bojí*

*A pak u nohou ti leží
Praha, město věží
Ať prší či sněží
Stoupejme do věží*

*Do věží ke zvonům
K jejich mocným tónům
Do věží vzhůru k lidem
Jímž je věž osudem*

OBRAZ 3

RAMPA PRAŽSKÉHO HRADU

Kamera odjíždí od pohledu na Prahu.
Průvodce se dostává do obrazu a mluví
na kameru:

Průvodce se otočí od kamery a zadívá
se na město pod sebou. Kamera zabírá
celem města. Pohyb oblaků se zrychlí.

Průvodce:

Ted' je tady kolem mě plno hlaholu a
pokřiku turistů, kteří nadšeně vnímají
tu prvoplánovou krásu Prahy. Ale až se
den nalomí a přijde podvečer a
zapadající slunce zažehne svíce vaši
fantazii, pak zase přijde magická
chvilka věží, která se se soumrakem
pravidelně vrací.

Komentář:

Je Praha ekonomická, je Praha
turistická, je Praha umělců a milenců,
je Praha politická a Praha necudná, je
Praha poetická a prozaická, ale já
mám ze všech Prah nejraději tu Prahu
profesora Rippelliniho, Prahu
magickou nebo Prahu Norberg-
Schultze v jehož knize Genius Loci
můžete číst:

*Praha se nikoho nepustí – ani vás, ani
mne. Ta milá matička Praha má
drápky a nezbývá než se jí vzdát
nebo...Museli bychom ji z obou stran
podpálit, od Vyšehradu i od Hradčan,
jen tak bychom se mohli osvobodit.*

Průvodce:

Vítám vás dnes po sedmé na cestě do
věží matičky Prahy. Teprve dnes se
známe natolik, že můžeme vystoupat
do samého „hnízda věží“ na
Staroměstskou mosteckou věž a věže v
jejím okolí. Bůh s námi...

OBRAZ 4

LETECKÉ ZÁBĚRY STAROMĚSTSKÉ MOSTECKÉ VĚŽE

Montáž leteckých záběrů

(ústřední hudební motiv)

Komentář:

Základní kámen Karlova mostu byl položen právě tady u prvního pilíře Staroměstské mostecké věže. Bylo to roku 1357, 9. 7. v 5, 31. Když si letopočet, den, měsíc a hodinu rozložíme na jednotlivá čísla vznikne vzestupná a sestupná řada lichých čísel: 1,3,5,7,9,7,5,3,1. Není to žádná náhoda. Je to výsledek královských hvězdopравdů, kteří Karlu IV. doporučili pro založení tohoto díla právě tento okamžik. Tento drobný poznatek nás rázem posune do myšlenkového světa středověku. Tam se ocitáme vstujeme-li do věží Starého Města Pražského.

OBRAZ 5
STAROMĚSTSKÁ MOSTECKÁ VĚŽ

Průvodce stojí na mostecké věži.
Mluví na kameru:

Kamera obhlíží věž, polocelky, detaily.

Průvodce na věži hledí přes řeku na Hrad.

Obrazy z knihy Praha očima staletí

Průvodce na kameru:

Průvodce:

Tak této věže jsem se opravdu bál. Z to co jsem o ní přečetl je jasné, že by sama vydala na jeden seriál. A my na ni máme tři minuty. Kde začít?

Komentář:

Věž byla postavena podle návrhu Petra Parléře. Dokončena byla po roce 1391, tedy více jak deset let po smrti Karla IV. Díváte-li se na ni uvědomte si, že se díváte na nejkrásnější mostní věž Evropy. Je plná symboliky o které jsou napsány celé knihy. Jedno je jisté – je v ní dokonale zakonzervován středověký svět.

Průvodce:

Smutné je, že tonto pohled Karel IV. nikdy neviděl. Věž byla dokončena až po jeho smrti, za vlády jeho syna Václava IV.

Dnes je velmi těžké, představit si pohled na Prahu za Karla IV. Chce to jisté znalosti a značnou představivost. Zkuste si představit, že Pražský hrad je zpustlý, chrám sv. Víta neexistuje, neexistuje ani Václavské náměstí, ani Karlovo náměstí s Novoměstskou radnicí, není ani Karlův most...

Komentář:

Toto je nejstarší vyobrazení Prahy. Dřevořez anonyma z roku 1493, 15 let po smrti Karla IV. Můžeme na něm vidět město jaké zanechal Karel IV. svému synovi Václavovi. Rozestavěný chrám sv. Víta, zbrusu nový Karlův most, samozřejmě bez soch, obě mostecké věže, hladová zeď a ještě nevypleněný Vyšehrad.

Průvodce:

PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ
DÍL 7. - Staroměstská mostecká věž a okolní věže.
Věží až po hřeben dlátkové střechy vysoká 43 metrů. Ochoz na kterém stojím je ve výšce okolo 30 metrů. Když otevřu tyto dveře, dostanu se do

OBRAZ 6

LETECKÉ ZÁBĚRY NOVOTNÉHO LÁVKY A VODÁRENSKÉ VĚŽE

Montáž pohledů na Novotného lávku a vodárenskou věž.

Komentář:

První zmínky o Staroměstské vodárenské věži jsou okolo roku 1350. Tehdy byla ještě dřevěná. Roku 1489 byla již kamenná. Za proměny její podoby mohou války a požáry. Celkem devětkrát věž vyhořela. Stříleli na ni Švédové a Prusové. Přesto nepřetržitě fungovala až do roku 1913, kdy byla, jako vodárna, zrušena.

OBRAZ 7
SMETANOVO NÁBŘEŽÍ

Průvodce se dívá přes vodu na věž před sebou.

Průvodce jde k věži, vstupuje dovnitř, jde do výtahu, vstupuje k hodinám a leze do krovu

Montáž pohledů na město...

Průvodce:

Zdá se vám to jako protimluv: hořící vodárenská věž?

K pochopení tohoto faktu je třeba vědět, že voda byla dlouhá léta po Praze rozváděna dřevěným porubím. A to se muselo, aby nezamrzlo, v zimě ohřívat. Ve vodárenských věžích byli tak zvaní rouníci. Ti rozdělávali u dřevěného potrubí ohně a občas se jim stalo, že jim chytla celá věž.

Dnes je věž přestavěná na kanceláře, takže nám nic podobného nehrozí.

Rouníci věž dávno opustili. Takže vzhůru do věže!

Komentář:

Z původního prostoru věže se do dnešní doby nic nedochovalo. Dnes je věž přepatrována do šesti podlaží a její podoba je výsledkem více jak 14 oprav. Nejčastěji byla přestavována dvě nejvyšší patra. Po požáru roku 1878 byla věž zvýšena o jedno patro a opatřena hodinami. O deset let později dostala dnešní novogotickou střechu.

Průvodce:

A jsem na ní. Výš už se vylézt nedá. Zhlížím na Prahu z výšky bezmála 45 metrů a je to krásný pohled. Každá z věžišek nabízí něco jiného.

Odtud je nejlépe vidět Karlův most a Malá Strana.

Odtud Staroměstská mostecká věž a Staré město.

A odtud dům s věží, který nás bude dál zajímat. Jmenuje se Bellevue – krásná vyhlídka.

(ústřední píseň)

Nad městem jsou věže

Tyčí se nad námi

PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ

*Ve věži přemýšlím při zemi
Ve věži jsou s hvězdami*

Bedřich Lužický

PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ

DÍL 7. - Staroměstská mostecká věž a okolní věže.

OBRAZ 8

LETECKÉ ZÁBĚRY BELLEVUE

Montáž leteckých pohledů na dům
Bellevue a jeho věž.

Komentář:

Historie tohoto domu je spojena se stavbou prvního vltavského nábreží. Firma Vojtěch Lanna jej vybudovala v roce 1840 a byla to unikátní událost, protože to bylo vůbec první pražské nábreží. Měřilo 575 metrů a vedlo od právě zbudovaného řetězového mostu ke Staroměstským mlýnům.

OBRAZ 9

DŮM BELLEVUE

Průvodce hledí z ochozu věže před sebe a kamera na něj pomalu najíždí z velkého celku...

na detail ochozu a průvodce:

Kamera u Průvodce. Průvodce se otočí od kamery a podívá se na panorama Hradčan před sebou

Kamera odjíždí od detailu Průvodce na ochozu na celek domu (zabíráno z vodárenské věže)

Průvodce se odvrátí od ochozu a zmizí kdesi v domě...

Komentář:

O 40 let později, v roce 1895, postavil na této jedinečné pražské lokalitě architekt a stavitel Konstantin Mráček tento eklektický dům inspirovaný holandskou renesancí.

Průvodce:

Nás na něm zajímá tato mohutná nárožní věž. Pod její stanovou střechou se ukrývá malířský ateliér.

Tak mě napadá, jak musel malíř, který tady pracoval trpět tím pohledem na Hradčana. Dovedete si představit ten tlak, který na něj tento pohled musel vyvíjet? Ale malíři, kteří zde bydleli to zvládli. Byli mezi takoví mistři jako Oskar Kokoschka nebo Jiří Trnka.

Komentář:

Pikantní je, že za totality obsadily tento unikátní dům s unikátním výhledem kanceláře Svazu Československo-Sovětského přátelství. Nakonec zasáhla dějiny. Ty zařídily, že ani jeden z oněch spřátelených států dnes už neexistuje, zatímco věž domu Bellevue dál stojí. Ano, dobrá věž snadno překoná i desítky státních útvarů.

OBRAZ 10

LETECKÉ POHLEDY NA VĚŽ KLEMENTINA

Montáž leteckých pohledů na věž Klementina.

Komentář:

Druhý největší areál, po Pražském hradě, je areál Klementina. Je mnohem kompaktnější než Hrad. Jezuité ho stavěli od roku 1653 do roku 1723, tedy celých 70 let. Ještě dnes, když vejdete do jeho zdí, pocítíte tu usilovnou myšlenkovou i fyzickou práci, kterou tento komplexem představuje. Centrální stavbou takového prostoru nemůže být nic jiného než věž. Klementinum má věží hned několik. Předně je to dvojí věží kostela sv. Salvátora, pak věž sv. Klimenta ale hlavní věží Klementina je hvězdárenská věž. Začala se stavět v roce 1721 a za rok byla hotova.

OBRAZ 11
ASTRONOMICKÁ VĚŽ KLEMENTINA

Průvodce vejde do obrazu a mluví na kameru:

Průvodce se odvrátí a stoupá vzhůru

Průvodce vyjde na ochoz věže a mávne praporem. Z dálky se ozve výstřel z děla. Průvodce řekne na kameru:

Záběry hvězdářské expozice.

Průvodce na ochozu se zaklání ke špici

věže. Kamera nabídne pohled na Bedřich Ludvík

Atlanta na střeše věže

PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ

DÍL 7. - Staroměstská mostecká věž a okolní věže.

Průvodce:

I když chvíli sloužila jako vyhlídková věž, byla od samého počátku projektována jako astronomická pozorovatelná. Je to vůbec naše první hvězdárna.

Komentář:

Tady byla poprvé zaměřena zeměpisná poloha Prahy. Tady se od roku 1775 systematicky sleduje počasí. Odtud se mávnutím praporem vyhlášovalo pražské poledne.

(vzdálený výstřel z děla)

Průvodce:

Asi takhle...

Po tomto signálu se rozeněly všechny pražské zvony...

(mix všemožných zvonů)

Ano, asi takto. Děkuji stačí.

(zvony utichnou)

Takto tomu bylo až do roku 1918. Od té doby si vyhlašuje každý poledne sám. Škoda. Byl to pro tuto věž krásný úkol.

Komentář:

Dnes je ve věži muzeum hvězdářských přístrojů a dějin hvězdářství vůbec. Zásahu na něm má fyzik a matematik 18. století Josef Stepling, zakladatel této observatoře. Když jej roku 1777 předával svému nástupci byly v něm přístroje takových věhlasných hvězdářů jako byli Jan Kepler a Tycho de Brahe.

Průvodce:

Na špici kostela bývá standardně kříž, snad jen sv. Vít z této tradice vybočuje.

OBRAZ 12
ŽIDOVSKÁ RADNICE

Průvodce před Židovskou radnicí.

Montáž pohledů na dnešní zbytky
Josefova

Průvodce na ochozu židovské radnice.

Průvodce na ochozu z dálky.

Kamera švenkne a najede na hodiny

Kamera u Průvodce na ochozu

Průvodce:

Stojím v Maiselově ulici na Starém městě pražském, kousek od Klementina a přece jako by v úplně jiném světě. Věž na kterou se dívám a na kterou za chvíli vystoupím je věž židovské radnice.

Komentář:

Osud pražského židovského gheta lze sledovat od 10. až do 19. století. Tehdy ho nechal císař František Josef I. zbourat. Asanaci Josefova, jak se pražskému ghetu od roku 1850 podle císaře Josefa říkalo, se vyhnulo jenom několik synagog, bývalý obřadní dům, židovský hřbitov a židovská radnice. Dějiny tohoto místa a této věže jsou opravdu pohnuté. Střídají se v nich období rozkvětu a úpadku.

Průvodce:

Tak například roku 1567 vydal císař Maxmilián majestát, podle něhož neměli být Židé z Čech vyháněni. O 150 let později, v roce 1744, císařovna Marie Terezie Židy z Prahy vypověděla.

Za války, kdy byly všechny synagogy z Hitlerova příkazu v Evropě zničeny, byly zdejší synagogy uchráněny. Proto je staronová synagoga pod věží nejstarší synagogou v Evropě.

A vidíte ty hodiny podemnou?

Zhotovil je roku 1764 královský dvorní hodinář Šebestán Landesberger. Jejich ručičky se pohybují obráceně a místo čísel jsou na ciferníku hebrejská písmena označující kappitoly Thory.

Pohledy z židovské radniční jako by v ²⁰

sobě dodnes uchovávaly dvojí pohled na věž. V něm vedle sebe stojí zemitá středověká věž bývalé obřadní síně a okázalé věže měšťanských domů Pařížské ulice.

Bedřich Lurich

PRAHA, MĚSTO NA VĚŽI

DÍL 7. - Staroměstská mostecká věž a okolní věže

Inzerty: věž obřadní síně, věže
Pařížské ulice

OBRAZ 13
LETECKÉ ZÁBĚRY KOSTELA SV. JILJÍ

Montáž leteckých pohledů na kostel
sv. Jiljí.

Komentář:

Kostel sv. Jiljí stojí na místě stejnojmenné románské rotundy. V letech 1339 až 1371 vyrostl na jejím místě kostel u jehož vysvěcení byl, 4. května roku 1371, císař Karel IV. s císařovnou Eliška, králevic Václav s manželkou Johannou. Z toho je zřejmé, jak velký význam tomuto chrámu přikládali.

OBRAZ 14
V KOSTELE SV. JILJÍ

Průvodce před kostelem zaklání hlavu
k věži na kterou má vystoupat:

Průvodce vchází do kostela, prochází
klášterem, prochází nad prostorem
kostelní klenby, stoupá do věže a
přichází ke zvonům

Průvodce se zastaví na své cestě
vzhůru

Průvodce stoupá dál

Průvodce přijde ke zvonu:

Průvodce se rozhlédne a začne šplhat
po žebřících výš.

Průvodce:

Tak tam nahoře mě za malou chvíli
uvídíte. Než se tam vyšplhám,
poslechněte si příběh těchto dvou, jak
se tomu odborně říká, zkomolených
věží.

Komentář:

Obě věže byly před více jak pěti sty
lety stejné. Severní věž přišla o svůj
štíhlý věžovitý krov dne 28. června
roku 1432. Tehdy prý během pohřbu
do ní uhodil blesk, zapálil krov, utrhł
zvony a dole v chrámové lodi zabili
ženu, která zde pohřbívala svého
utonulého muže.

Průvodce:

Nevěříte, že je něco takového možné?
K věžím odedávna patřily podobné
pověsti a tahle je svou přímočarostí
jedna z nejhezčích. Neberme věžím
imaginaci a tajemství. Patří k nim...

Komentář:

Sousední, jižní věž i se svými zvony
přežila a její podoba se nezměnila
dodnes. Severní věž byla provizorně
přikryta nízkou střechou a toto
provizorium trvá dodnes.
Dnes je dokonce chráněno
památkovým úřadem, protože prý
nelze připustit změnu siluety chrámu,
která je stará více jak 500 let.

Průvodce:

Toto je prý vůbec nejstarší zvon v
Praze. Jmenuje se Jiljí a ulil ho roku
1487 Jeroným z Prahy. Vedle visí zvon
Dominik z roku 1593. Třetí zvon, který
tu visel, se jmenoval Maria a byl za I.
světové války zrekvírován.

24

OBRAZ 15

LUCERNA KOSTELA SV. JILJÍ

Průvodce v lucerně kostela sv. Jiljí –
dlouhým sklem. Mává na nás a
vykřikuje radostí

Kamera prudce odjede a my vidíme, že
je to opravdu hodně vysoké a hodně
nebezpečné místo.

Kamera s průvodcem v lucerně

A znovu odjezd od Průvodce v lucerně
věže kostela sv. Jiljí na celek točený
dlouhým sklem z některé z blízkých
věží...

Průvodce:

Dokázal jsem to! Já jsem to dokázal!!

Tady snad ani nemá smysl něco říkat.
Od země až na špici je to 58 metrů. Já
jsem takových pět metrů pod
vrcholkem, takže něco přes padesát
metrů.

Odtud jsou nádherné výhledy na
všechny strany. Zahlédneme odtud
převážnou většinu věží, které jsou až
doposud navštívili.

Dívejte se se mnou, těšte se z té krásy
a příště zase na některé z věží
nashledanou..

(hudba)

OBRAZ 16
ZÁVĚREČNÁ MONTÁŽ

Montáž leteckých pohledů na město a věže.

Do montáže pohledů na pražské věže se vylnou závěrečné titulky:

Viděli jste seriál
PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ

provázel Viktor Preiss

námět a scénář:

Bedřich Ludvík

dramaturg:

Milan Vacek

odborný poradce:

arch. Milada Vršecká

autor děkuje:

.....

.....

zvuk:

XY

ústřední píseň složil a zpívá:

Bedřich Ludvík

aranžmá písně:

Jan Jirásek

střih:

Věra Flaková

kamera:

Pravoslav Flak

režie:

Bedřich Ludvík

Komentář:

Žijeme pod ochranou věží. Věže staré pět set a více let jsou jako ohromné menhiry roztroušené po krajině města. Jejich rozmístění, natočení, tvar, osvětlení to všechno může mít pro mystika nějaký význam. Jenomže kdo se dnes vyzná ve světě středověké mystiky? Všechna znamení jsou dnes dávno zapomenuta.

Věže jsou staré klíče od dávno ztracených zámků. Nafotíme si je, vyšplháme do nich a myslíme si, že tím o nich všechno víme. Ale nevíme o nich nic. A nikdy se o nich všechno nedozvíme. Nezbývá než se s tím smířit. Lidé, kteří postavili věže jsou dávno mrtví. Tajemství a významy, které do nich uložili, jsou zapomenuty. Věže stojí jako osamělá písmena neznámé abecedy. A budou stát dál. Hle, zázrak se koná!

(ústřední píseň)

*Nad městem jsou věže
Tyčí se nad námi
My žijem při zemi
Věže jsou s hvězdami*

*Ještě že věže jsou
Že nad námi stojí
Pozvednou k nebesům
Ty z nás kdo se bojí*

*A pak u nohou ti leží
Praha, město věží*

*Ať prší či sněží
Sopeme do věží*

*Do věží ke zvonům
K jejich mocným tónům*

